

Vojno leto 1917

Nekaterih dogajanj v naši zgodovini nikakor ne smemo pozabiti ali celo podcenjevati. Med te sodi brez dvoma podpisovanje v podporo majniške deklaracije iz leta 1917. Če se zamislimo tedanje življenje v tretjem letu prve svetovne vojne, ko so naši ljudje trpeli strašansko pomanjkanje vsega kar je potrebno za življenje, ko so po kmetijah ostajale le ženske, ko so domala nenehno zaplenjevali prehrano in to prav posebno v slovenskem delu Štajerske, ko je bila monarhija še na trdnih nogah in je veljalo vojno pravo – v takih okoliščinah so naši ljudje odločno zahtevali konec avstrijske tiranije. Znano je, da so oblasti preprečevale glasnikom gibanja za deklaracijo javna nastopanja. Vemo, da je dr. Verstovšek v Mozirju govoril navkljub grožnji žandarjev, da ga bodo "sneli z odra," pa se tega ni ustrašil in pod trško lipo goreče govoril zbrani množici o življenju Slovencev v drugačni državni povezavi, torej zunaj Avstrije.

Takrat se je večina državnozbornih poslancev naših narodov združila v jugoslovanski klub, ki je 30. maja 1917 sprejel "majniško deklaracijo." Vsebinsko je to bila zahteva po skupni državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so živeli v tedanji avstrijski monarhiji. Začetna misel je bila, da bi taka država še živela znotraj cesarstva, vendar združena. Torej neke vrste konfederacija – zapisali so: "...kjer živijo Slovenci, Hrvati in Srbi samostojno in prosto vsakega narodnega gospostva tujcev..."

Da bi dokazali ljudsko voljo, sp pričeli zbirati podpise pod deklaracijo. V naši dolini je potekalo podpisovanje majniške deklaracije vzorno in množično.

Sprva je avstrijska vlada skrbno spremljala to gibanje, vendar ga je podcenjevala. Na Dunaju si niso mogli predstavljati, da bi ta "ponižna" ljudstva zmogla rebelijo proti vseomogočnem cesarstvu. Ko pa so ocenili, da gre za res, je cesar Karl poklical k sebi predstavnike jugoslovanskega kluba in jim ponudil konfederacijsko ureditev države. Tedaj je slovenski predstavnik dr. Anton Korošec spregovoril odločne besede: "Vaše veličanstvo, prepozno je." Avgusta 1918 so v Ljubljani ustanovili Narodni svet kot politično telo Slovencev, v Zagrebu pa dan kasneje Narodno veče za ustanovitev države Slovencev, Hrvatov in Srbov na območju Avstro-Ogrske države.

Vrstila so se pogajanja in končno so v Beogradu dne 1. decembra 1918 razglasili združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov s Črnogorci v enotno državo (kraljestvo pod vodstvom Karadžorževićev).

Županstva v naši dolini so dosledno vsa pisno podprla deklaracijo in odločnost živeti v skupni državi treh narodov. Če upoštevamo podatke iz arhivov so zbrali: Sveti Frančišek na Stražah – skupaj 312 podpisov; Nova Štifta – 338 podpisov; Nazaret – 122 podpisov; Občina Kokarje – 452 podpisov; Občina Mozirje (trg) – 661 podpisov; Solčava – 197 podpisov; Mozirje (okolica) – 196 podpisov; Ljubno – 457 podpisov.

Pripombe, ki so jih pripisali poli s podpisi so bile domala vse odločne in polne zaupanja v novo državo. Tako so Ljubenke zapisale: ...."Tudi me ljubenske Slovenke slovesno izjavljamo ter pred širnim svetom priznavamo, da želimo ujedinjenje našega slovenskega, hrvaškega in srbskega naroda... Usode polna vojna nam s skruto silo grabi naše ljubljene može, očete in brate, a doma nas napadata beda in trpljenje." Pismo je podpisal Venčeslav Jastrobnik, vojni kurat in kaplan na Ljubnem.

Zbiranje podpisov so povsod opravile ženske in se tako izpostavljale nevarnosti ukrepov oblasti. Prav zato je to bilo veliko in plemenito delo naših prednikov, predvsem pa tedaj vsestransko zaposlenih žensk.

Zgodovina je najboljša učiteljica, vedo povedati modreci. Mar poznamo to učiteljico premalo ali celo nič, da se ne zavedamo kako pomembno je biti najprej Slovenec, potem pa šele pripadnik kake politične opcije – nam gre predobro, da tako lagodno gledamo na bodočnost svojega naroda? To je seveda vprašanje "pod črto."